

Arbeids- og sosialkomiteen

4.12.2024

## Prop. 5 L (2024-2025) Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2025 m.m.)

Unio og Fagforbundet viser til at komiteen har Prop. 5 L (2024-2025) til behandling og vil i den forbindelse gi noen innspill i saken.

### **3 Skjermingstillegg til tidligere mottakere av uføretrygd**

Departementet foreslår at årskullene 1954-1962 får et skjermingstillegg på 2,52 prosent i den delen av alderspensjonen som blir beregnet etter gammel folketrygd. Dette er samme sats som for årskullet 1953 i den gamle overgangsordningen (årskullene 1944-1953).

Departementet legger videre til grunn at avtalepartene er enige i at skjermingstillegget for årskullene 1954-1962 skal på plass i løpet av 2025, med etterbetaling fra 1. januar 2025. Det støtter vi. Departementet skriver imidlertid også «*at endringene tar til å gjelde 1. januar 2025*». Vi legger til grunn at dette ikke fratar de årskullene som til nå har fylt 67 år (kullene 1954-1957) og allerede kan ha tatt ut alderspensjon, retten til etterbetaling av skjermingstillegget.

Forslaget i Prop. 5 L omhandler bare skjermingstillegg i folketrygden der denne ikke er samordnet med annen pensjon. Vi gjør oppmerksom på at skjermingstillegget til nå inngår i grunnlaget for oppfyllelse av den individuelle garantien (66 pst) i offentlig tjenstepensjon, slik at skjermingstillegget i prinsippet kun blir et tillegg til tjenstepensjonen dersom det blir noe igjen etter at den individuelle garantien er oppfylt. Fra og med 1959-kullet vil dette fordele seg litt annerledes (lavere individuelle garanti på toppen av x/10-reduksjon). En større andel av skjermingstillegget blir «samordningsfritt», samtidig som tjenstepensjonen beregnet etter gammel folketrygd isolert sett blir lavere.

Vi ber komiteen vurdere om skjermingstillegget skal gjøres helt samordningsfritt slik at også offentlig ansatte får full uttelling av tillegget. Dagens praksis med samordning mot den individuelle garantien strider mot intensjonen med skjermingstillegget som er å skjerme de uføres alderspensjon mot levealdersjustering. I dag gir samordningen i disse tilfellene ulik behandling av uføre og yrkesaktive når disse blir alderspensjonister i tjenstepensjonsordningen, og det vil gi ulik behandling av de som fanges opp av den individuelle garantien og de som ikke gjør det. Vi mener disse forholdene taler for at skjermingstillegget holdes utenfor ved prøving av den individuelle garantien.

Departementet har tidligere uttalt at det i forbindelse med oppfølgingen av pensjonsforliket 2024, jf. Innst. 233 S (2023-2034), vil vurdere hvordan uføres alderspensjon i offentlig tjenstepensjon skal tilpasses prinsippene i pensjonsforliket for skjerming av uføre mot levealdersjusteringen. Arbeidstakerorganisasjonene vil i den forbindelse minne om at avtalen av 3. mars 2018 om tjenstepensjon for ansatte i offentlig sektor sier at *«Dette arbeidet utføres i samarbeid med partene i denne avtalen»* (pkt. 9). Vi forventer at dette følges opp.

## **6 Hjemmel til å gi forskrift om delt pensjonsgrunnlag i lov om Statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.**

Departementet foreslår lovfesting av dagens praksis der vilkårsprøvingen av om det foreligger lønnsnedgang gjøres ved at lønn før lønnsnedgang oppreguleres med veksten i det lønnstrinn arbeidstaker hadde før lønnsnedgang. Denne praksisen vil i de fleste tilfeller gi et lavere sammenlikningsgrunnlag enn om oppreguleringen hadde skjedd med G-veksten som Trygderetten har avgitt kjennelse for. Dagens praksis fratar mao. mange retten til et delt pensjonsgrunnlag med lavere pensjon som resultat.

Vi støtter ikke departementets forslag og mener at lovforslaget burde fulgt kjennelsen fra Trygderetten.

Vi ser imidlertid at departementet ser svakhetene ved dagens praksis, da departementet skriver at *«Det kan no vere behov for å endre på dette. Sjølv om dagens praksis har vore fornuftig, er den i ferd med å bli utdatert sidan stadig fleire grupper ikkje lenger har lønn etter eit lønnstrinn»*. Departementet skriver videre at *«Det sentrale i vurderinga [i beregninga av et delt pensjonsgrunnlag] er å fastsette noverdien av den tidlegare lønna på ein formålstenleg måte»*. Vi ber komiteen presisere at forskriften må vise til den *reelle nåverdien* av den tidligere lønna slik at de nye reglene for å bestemme om det har vært lønnsnedgang i praksis legger til grunn en oppregulering med lønnsveksten.

Forskriften kan i tillegg legge inn visse avgrensinger slik vi kjenner fra praktiseringen i kommunal sektor og i Sykepleierordningen slik at reglene på dette området blir mer like i stat

og kommune. Reglene i kommunal sektor og i Sykepleierordningen fastsetter bl.a. minstegrenser for lønnsnedgangen og hvor lenge en må ha hatt et høyere lønnsgrunnlag, og det skilles mellom nedgang i lønn i et aktivt medlemsforhold og når det har vært et opphold i medlemskapet.

## **8 Presiseringer knyttet til innføring av nye regler om offentlig AFP for de som er født i 1963 eller seinere**

### Lovhjemmel

Vi mener at denne saken har kommet skjevt ut fra start da Arbeids- og inkluderingsdepartementet ga SPK i oppdrag å utarbeide utkast til og inngå avtale om kostnadsfordeling av livsvarig AFP med de andre tilbyderne av offentlig tjenstepensjon. Da Statens pensjonskasse ikke har hjemmel for å inngå en slik avtale, valgte SPK å starte arbeidet med en avtale utenfor dagens overføringsavtale, og som må få en hjemmel i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer i SPK.

Det hadde vært enklere om det fra start ble arbeidet med å lage en hjemmel for avtalen i lov om Statens pensjonskasse, slik at overføringsavtalen som håndterer slike spørsmål fra før også kunne bli benyttet for livsvarig AFP. Det ville også markert tydeligere at livsvarig AFP i offentlig sektor er en integrert og vesentlig del av den samlede offentlige tjenstepensjonen for offentlig ansatte. Vi mener dette ville vært mer i tråd med 2018-avtalen om offentlig tjenstepensjon, og ber om at komitéen sørger for at nødvendig hjemler blir gitt, slik at livsvarig AFP blir en del av den etablerte overføringsavtalen.

### Krav om at alle arbeidsgivere med offentlig tjenstepensjon skal ha livsvarig offentlig AFP for sine ansatte

Med ny livsvarig offentlig AFP er det også avgjørende at alle arbeidsgivere som har offentlig tjenstepensjon også har livsvarig offentlig AFP for sine ansatte, hvis ikke vil den livsvarige pensjonen bli meget lav. Nå som AFP fra 2025 går fra en tidligpensjonsordning til en livsvarig påslagsordning, ber vi derfor komiteen utarbeide regulering i lov eller på annet vis som krever at alle arbeidsgivere som har offentlig tjenstepensjon for sine ansatte også har livsvarig offentlig AFP for disse.

Et slikt krav må også ses i sammenheng med at vi ikke må komme i en situasjon der arbeidsgiver kan shoppe mellom privat og offentlig AFP. Det vil være uheldig om enkelte arbeidsgivere med offentlig tjenstepensjon velger privat AFP fordi denne er delfinansiert av staten. Grenseoppgangene mellom offentlig AFP og Fellesordning for privat AFP må derfor være helt avklart, og på en slik måte at det ikke oppstår usikkerhet om hvem som skal yte AFP og håndtere søknader.

### Kostnadsfordeling

Det foregår i disse dager et arbeid i regi av SPK om fordeling av kostnader til livsvarig avtalefestet pensjon. Vi legger til grunn at alle arbeidsgivere som har (regulerings)forpliktelser for offentlig tjenstepensjon, også de som f.eks. har lukka offentlig tjenstepensjon og har gått eller vil gå over til annen pensjonsordning for sine ansatte, skal være med på kostnadsfordelingen.

### Sikringsordning

I forbindelse med at det skal lages en kostnadsfordelingsordning mellom de som er omfattet av offentlig AFP, mener vi at det må avklares med Overføringsavtalens sikringsordning om og på hvilken måte denne også skal omfatte sikring av livsvarig AFP.

Vennlig hilsen

Unio

Erik Orskaug /s/

Fagforbundet

Steinar Fuglevaag /s/